

2015:19

Arbetslöshetskassornas beslut om näringsverksamhet som bisyssla

Rapport initierad av IAF

Samtliga arbetslöshetskassor,
Arbetslöshetskassornas
Samorganisation (SO)

Arbetslöshetskassornas beslut om näringsverksamhet som bisyssla

Rapport initierad av IAF

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) har kartlagt arbetslöshetskassornas beslut om näringsverksamhet som bisyssla.

Arbetslöshetskassorna har fått möjlighet att faktagranska rapporten.

Beslut i detta ärende har fattats av Jan-Olof Dahlgren, generaldirektör.

Ansvarig chef har varit Catarina Fredriksson, chef för granskningsenheten.

Rapporten har utarbetats inom IAF av Sofia Biglert, utredare och uppdragsledare samt Annica Höglund, utredare vid granskningsenheten. I kartläggningen har också utredarna från granskningsenheten Anna Östman och Linn Bäcklund deltagit. I arbetet har även Annika Sandström Johansson, jurist vid rättsenheten och Eva Nordström utredare vid analysenheten deltagit.

I den slutliga beredningen har Catarina Fredriksson, biträdande enhetschef granskningsenheten deltagit.

Katrineholm den 23 juni 2015

Jan-Olof Dahlgren
Generaldirektör

Sofia Biglert
Utredare

Innehållsförteckning

	Sammanfattning	5
1	Inledning	7
	1.1 Bakgrund	7
	1.2 Syfte och frågeställningar	7
	1.3 Avgränsningar	8
	1.4 Metod och urval	8
	1.5 Rapportens disposition	10
	1.6 Ordförklaringar	10
2	Regelverket för bisyssla	12
	2.1 En godkänd bisyssla påverkar inte arbetslöshetsersättningen	14
	2.2 Den sökande har rätt att få beslut om bisyssla	14
	2.3 Arbetslöshetskassornas uppgiftsskyldighet	15
	2.4 Rättspraxis gällande bisyssla	15
3	Statistik	12
	3.1 Antal beslut om godkänd bisyssla	12
	3.2 Genomströmningstider för näringsverksamhet som bisyssla	13
4	Resultat av kartläggningen	19
	4.1 Beslut om bisyssla	19
	4.2 Heltidssysselsättningen	19
	4.3 Extraarbetet som har godkänts som bisyssla	21
	4.4 Hur förhåller sig arbetslöshetskassorna till ramtiden?	22
	4.5 Inkomst och arbetstid i bisysslan	23
	4.6 Utgör bisysslan hinder för att ta heltidsarbete?	26
	4.7 Näringsverksamhet i både huvudsysslan och bisysslan	27
	4.8 Jord- och skogsbruk som bisyssla	27
	4.9 Arbetslöshetskassornas uppföljning av bisysslan	28
5	Slutsatser	30
	5.1 Vidare diskussion och egna reflektioner	34
6	Käll- och litteraturförteckning	36

Bilagor	37
Bilag 1: Urval	
Bilaga 2: Aktuella lagrum	
Bilaga 3: Sammanställning av rådata per arbetslöshetskassa	

Sammanfattning

En sökande som har haft ett extraarbete vid sidan av sin heltidssysselsättning under 12 månader har möjlighet att få extraarbetet godkänt som bisyssla. Ett extraarbete som godkänts som bisyssla påverkar inte arbetslöshetsersättningen eftersom att det inte behöver deklarerars på kassakorten. Arbetstiden och inkomsterna från extraarbetet ska heller inte räknas med i den sökandes fastställda normalarbetstid och dagsförtjänst.

IAF har genomfört en kartläggning av arbetslöshetskassornas beslut om näringsverksamhet som bisyssla. Syftet med kartläggningen är att ge en bild av hur arbetslöshetskassorna hanterar regelverket för dessa ärenden.

Regelverket lämnar utrymme för tolkning

Regelverket för bisyssla är inte uttömmande och lämnar därmed stort utrymme för tolkning, vilket skulle kunna medföra risk för att arbetslöshetskassorna bedömer olika i den aktuella frågan. Detta medför följdriktigt även en risk för felaktiga bedömningar. Om en arbetslöshetskassa godkänner en bisyssla på bristfälliga grunder riskerar den att betala ut arbetslöshetsersättning felaktigt, vilket kan leda till att den sökande blir återbetalningsskyldig.

Av rättspraxis på området framgår att det är viktigt för bedömningen att bisysslan är begränsad och att den går att kombinera med vilket heltidsarbete som helst.

Viktigaste resultaten och slutsatser

Sammantaget visar kartläggningen att arbetslöshetskassorna gör i enlighet med regelverket. Men i vissa delar förekommer det att arbetslöshetskassorna inte tillämpar rättspraxis och ibland brister arbetslöshetskassorna i sin utredningsskyldighet. Resultatet av kartläggningen visar bland annat följande:

- Arbetslöshetskassorna har skickat skriftliga beslut i princip i samtliga av de kartlagda ärendena. Majoriteten av besluten innehåller uppgifter som motsvarar kraven i IAF:s föreskrifter.
- I majoriteten av alla ärenden fanns det underlag som styrkte kravet i 39 § ALF gällande att bisysslan ska ha utförts vid sidan av heltidsarbetet i minst 12 månader. Men i 13 procent av ärendena saknades det underlag som styrkte detta. Det var vanligast att det inte fanns underlag som styrkte att den sökande hade arbetat 12 månader i bisysslan.

- De sökande har haft frånvaro i sin heltidsanställning i 61 procent av alla ärenden. I bedömningen av frånvaro gör arbetslöshetskassorna som regel i enlighet med rättspraxis.
- När det gällde arbetsbefriad tid och avgångsvederlag har IAF noterat att arbetslöshetskassorna har bedömt det olika. I en del ärenden har den sökande fått tillgodoräkna sig månader med arbetsbefriad tid och avgångsvederlag, medan i andra ärenden har sådan tid hoppats över.
- I 71 procent av samtliga ärenden har arbetslöshetskassorna bedömt att den sökande uppfyllde villkoren för godkänd bisyssla inom ramtiden. I 29 procent av ärendena behövde de dock gå bortom ramtiden för att villkoren skulle bli uppfyllda. När arbetslöshetskassorna gick bortom ramtiden skiljde det sig väsentlig i hur de räknat fram den genomsnittliga arbetstiden.
- Majoriteten av arbetslöshetskassorna uppgav att de följer upp beslut om bisyssla och samtliga uppgav att om bisysslan har utvidgats så startar de en utredning och eventuellt upphör ersättningen.

Kan regelverket bli tydligare?

IAF har bland annat noterat att beslut om genomsnittlig arbetstid för sökande som uppfyllt villkoren för bisyssla bortom ramtiden samt hur arbetslöshetskassorna bedömer arbetsbefriad tid och avgångsvederlag skulle kunna missgynna den sökande eftersom att arbetslöshetskassorna bedömer dessa olika. IAF tar bland annat ställning i dessa frågor för att avhjälpa svårigheter i bedömningen.

1 Inledning

En sökande som haft ett extraarbete vid sidan av sin heltidssysselsättning under 12 månader har möjlighet att få extraarbetet godkänt som bisyssla. I denna rapport redovisar IAF kartläggningen av arbetslöshetskassornas beslut om näringsverksamhet som bisyssla. IAF har inte tidigare kartlagt detta område.

1.1 Bakgrund

Ett extraarbete som har godkänts som bisyssla påverkar inte arbetslöshetsersättningen eftersom det inte behöver deklarerats på kassakorten. Arbetstiden och inkomsterna från extraarbetet ska inte heller räknas med i den sökandes fastställda normalarbetstid och dagsförtjänst.¹

Regelverket för bisyssla är inte uttömmande och lämnar därmed ett stort utrymme för tolkning, vilket skulle kunna innebära en risk för att arbetslöshetskassorna gör olika. Tolkningsutrymmet skulle också kunna förorsaka felaktiga bedömningar. Om en arbetslöshetskassa godkänner en bisyssla på felaktiga grunder riskerar den att felaktigt betala ut arbetslöshetsersättning vilket kan leda till att den sökande blir återbetalningskyldig.

Av rättspraxis på området framgår att det är viktigt för bedömningen att bisysslan är begränsad och att den går att kombinera med vilket heltidsarbete som helst. Det bör kunna förutsättas att en bisyssla inte utgör något hinder för den arbetssökande att ta ett lämpligt heltidsarbete om han eller hon utan särskilda arrangemang har klarat av att kombinera extraarbetet med heltidssysselsättningen. Den sökande ska inte ha behövt ta ledigt vissa veckor eller perioder från huvudsysslan för att sköta bisysslan. I princip ska den arbetssökande stå till hela arbetsmarknadens förfogande redan från den första arbetslösa dagen, och således kunna ta arbete omedelbart och vara beredd att acceptera alla typer av lämpliga arbeten.

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med kartläggningen är att ge en bild av hur arbetslöshetskassorna hanterar regelverket om näringsverksamhet som bisyssla.

För att uppnå syftet har IAF formulerat två övergripande frågeställningar:

- Följer arbetslöshetskassorna regelverket när de beslutar att godkänna en näringsverksamhet som bisyssla?

¹ 39 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

- Hur hanterar arbetslöshetskassorna de delar av regelverket för bisyssla där tolkningsutrymme finns?

Ovanstående frågeställningar har IAF brutit ner i ett antal underfrågor:

1. Har arbetslöshetskassorna fattat skriftliga beslut om näringsverksamhet som bisyssla och vilka uppgifter innehåller besluten i så fall?
2. Har arbetslöshetskassorna utrett om den sökande har arbetat i extraarbetet respektive heltidssysselsättningen under 12 månader jämsides med varandra?
3. Hur har arbetslöshetskassorna hanterat frånvaro i heltidssysselsättningen?
4. Hur långt bak i tiden har arbetslöshetskassorna gått för att den sökande ska anses ha uppfyllt kriterierna för att få extraarbetet godkänt som bisyssla? Hur förhåller sig arbetslöshetskassorna till ramtiden?
5. Hur har arbetslöshetskassorna räknat fram veckoarbetstid och veckoinkomst?
6. När även heltidssysselsättningen är en näringsverksamhet, har arbetslöshetskassan då undersökt om bisysslan är begränsad utifrån arbetsinsats och bruttointäkt, samt tagit ställning till om bisysslan utgör närliggande verksamhet till heltidssysselsättningen?
7. När och hur följer arbetslöshetskassorna upp näringsverksamhet som bisyssla samt vad gör de om bisysslan har utvidgats?

1.3 Avgränsningar

Kartläggningen är avgränsad till att endast omfatta beslut där bisysslan utgör näringsverksamhet och omfattar följaktligen inte ärenden där bisysslan utgörs av en anställning.

1.4 Metod och urval

I kartläggningen ingick ärenden där arbetslöshetskassorna fattat beslut om godkänd näringsverksamhet som bisyssla. För att få svar på frågor om hur arbetslöshetskassorna följer upp beslut om näringsverksamhet som bisyssla genomförde IAF intervjuer med representanter från arbetslöshetskassorna. I intervjuerna deltog vanligtvis försäkringsansvarig eller motsvarande. Ärendekartläggningen skedde på plats hos de 15 arbetslöshetskassor som hade ärenden som motsvarade urvalet. Även intervjuerna hölls på plats hos arbetslöshetskassorna fränsett ett fall där intervjun genomfördes i IAF:s lokaler i Stockholm. I de fall det behövts har komplettering av ofullständiga uppgifter skett i efterhand, oftast via e-post. Arbetslöshetskassorna har i efterhand fått möjlighet att faktagranska minnesanteckningarna från intervjuerna.

1.4.1 Om populationen

IAF har valt ut beslut om näringsverksamhet som bisyssla som var registrerade i IAF:s databas ASTAT² den 29 januari 2015, och som gällde från och med 2014 och framåt. Endast de 15 arbetslöshetskassor som hade tio ärenden eller fler vid tiden för uttaget togs med i kartläggningen. IAF ansåg inte att det var motiverat att kartlägga samtliga 28 arbetslöshetskassor. Beslut om bisyssla förekommer sällan, och det är därför mindre viktigt med en generalisering över alla arbetslöshetskassor. De arbetslöshetskassor som har få eller inga beslut om bisyssla har ändå möjlighet att dra lärdom av resultatet som redovisas i rapporten.

IAF har noterat en fördröjning av arbetslöshetskassornas registrering av beslut om bisyssla. Detta innebär att vid tidpunkten då IAF gjorde urvalet hade inte alla ärenden som börjar gälla från och med 2014 hunnit registreras i ASTAT. Det bör dock påpekas att detta är normalt för samtliga beslut fattade av arbetslöshetskassan och inget som gäller särskilt för beslut om bisyssla. IAF bedömer att detta inte har någon avsevärd betydelse för att uppfylla syftet med kartläggningen. Fördröjningen gjorde dock att det fanns en risk för att arbetslöshetskassorna som vid tiden för uttaget hade färre än 10 ärenden, och därmed inte skulle ingå i kartläggningen, senare eventuellt skulle komma upp i 10 ärenden eller fler.

Det var dock så att spridningen av antal bisysslaärenden var mellan 0 och 301 stycken hos arbetslöshetskassorna. Det var två arbetslöshetskassor som vid tiden för urvalsuttaget stod för cirka 60 procent av samtliga ärenden bland de arbetslöshetskassor som hade 10 ärenden eller fler. Även om inte alla beslut kunde antas ha registrerats ännu, motsvarade den preliminära ärendefördelningen för 2014 fördelningen av bisysslaärenden per arbetslöshetskassa från tidigare år³. Det fanns inte heller något som pekade på att arbetslöshetskassorna hanterade eller följde regelverket på annat sätt för de beslut avseende bisyssla som hade en något längre genomströmningstid jämfört med de som hade en kortare genomströmningstid, vilka därmed redan hade registrerats. De arbetslöshetskassor som togs med i kartläggningen förväntades således ge en rättvisande bild över hur merparten av besluten om näringsverksamhet som bisyssla hanteras generellt.

I efterhand gjordes dock en kontroll som visar att om IAF hade gjort datauttaget vid ett senare tillfälle hade samma arbetslöshetskassor blivit aktuella för kartläggningen.

² ASTAT innehåller uppgifter på individnivå om ersättningstagare från arbetslöshetskassorna.

³ 2011, 2012 och 2013.

1.4.2 *Ett obundet slumpmässigt urval med proportionell allokering har använts*

Urvalet gjordes som ett obundet slumpmässigt urval (OSU). De 15 arbetslöshetskassorna hade ett varierat antal beslut om godkänd bisyssla. Urvalet gjordes så att det togs hänsyn till variationen med hjälp av så kallad proportionell allokering. Detta innebär att om en arbetslöshetskassa stod för 25 procent av alla sådana beslut gjordes urvalet så att den arbetslöshetskassan även i urvalet stod för 25 procent av besluten. På så vis ökar sannolikheten att urvalet blev representativt för de arbetslöshetskassor som ingick i kartläggningen. Läs mer om urvalet i bilaga 1.

1.4.3 *En del ärenden föll bort*

I urvalet föll 10 ärenden bort på grund av att den sökande haft antingen ett glapp i ersättningsperioden eller varit inskriven i Jobb- och utvecklingsgarantin och därför fortsatt med tidigare fattat beslut om bisyssla. Bortfallet berodde också på att sökande bytt arbetslöshetskassa och därför fortsatt med tidigare fattat beslut om bisyssla samt att den sökande inte haft en bisyssla utan ett deltidsföretag i enlighet med den så kallade 17/10-regeln⁴.

Efter bortfallet har kartläggningen baserats på 270 ärenden fördelade på 15 arbetslöshetskassor.

1.5 Rapportens disposition

Avsnitt 2 - redovisar statistik över antal beslut om bisyssla och redogör för genomströmningstider.

Avsnitt 3 – beskriver regelverket och rättspraxis om bisyssla.

Avsnitt 4 - redovisar resultatet från kartläggningen.

Avsnitt 5 - innehåller slutsatser från resultatet av kartläggningen och föregående diskuteras.

1.6 Ordförklaringar

Extraarbete = Annan sysselsättning vid sidan av det arbete som upphört och som den sökande avser att fortsätta med.⁵

⁴ 17/10-regeln innebär att sökande som före arbetslösheten kombinerat anställning på deltid om minst 17 timmar per vecka, med att bedriva näringsverksamhet om högst tio timmar i genomsnitt per vecka har rätt till arbetslöshetsersättning för det inkomstbortfall som uppstår när anställningen upphör, enligt 5 e § Förordning (1997:835) om arbetslöshetsförsäkring.

⁵ Definition från blanketten "Anmälan om arbetslöshet".

Huvudsyssla = Det arbete som upphört och som den sökande tidigare arbetat huvudsakligen i jämsides med bisysslan.⁶ Arbetet motsvarar heltid, oavsett anställningsform. I rapporten används huvudsyssla synonymt med heltidssysselsättning/heltidsarbete.

⁶ Definition från blanketten "Anmälan om arbetslöshet".

2 Statistik

I detta avsnitt redovisar IAF statistik avseende bisyssla. Avsnittet innehåller vidare en beskrivning av genomströmningstider för näringsverksamhet som bisyssla.

2.1 Antal beslut om godkänd bisyssla

En bisyssla är ett extraarbete antingen som anställd eller i egen näringsverksamhet. I ASTAT går det att söka fram hur många beslut om bisyssla som arbetslöshetskassorna har fattat.

Tabell 1: Antal beslut om godkänd bisyssla, uppdelat på anställning och näringsverksamhet, samt fördelat på arbetslöshetskassor*, 2014. (Källa: ASTAT).

Arbetslöshetskassor	Anställning	Närings- verksamhet	Totalt
Unionens arbetslöshetskassa	84	323	407
Akademikernas arbetslöshetskassa	33	292	325
IF Metalls arbetslöshetskassa	65	68	133
GS Arbetslöshetskassa	23	39	62
Kommunalarbetarnas arbetslöshetskassa	20	40	60
Ledarnas arbetslöshetskassa	8	40	48
Transportarbetarnas arbetslöshetskassa	12	32	44
Arbetslöshetskassan Alfa	13	27	40
Småföretagarnas arbetslöshetskassa	16	23	39
Lärarnas arbetslöshetskassa	10	28	38
Arbetslöshetskassan för service och kommunikation	5	31	36
Handelsanställdas arbetslöshetskassa	12	21	33
Byggnadsarbetarnas arbetslöshetskassa	13	18	31
Arbetslöshetskassan Vision	9	20	29
Finans- och Försäkringsbranschens arbetslöshetskassa	1	11	12
Livsmedelsarbetarnas arbetslöshetskassa	6	5	11
STs arbetslöshetskassa	3	8	11
Hotell- och Restauranganställdas arbetslöshetskassa	6	4	10
Pappersindustriarbetarnas arbetslöshetskassa	2	8	10
Sveriges arbetares arbetslöshetskassa	1	9	10

Fastighets arbetslöshetskassa	3	6	9
Säljarnas arbetslöshetskassa	2	7	9
Svensk Handels Arbetslöshetskassa	3	5	8
Journalisternas arbetslöshetskassa	0	6	6
Elektrikernas arbetslöshetskassa	2	1	3
Skogs- och Lantbrukstjänstemännens arbetslöshetskassa	0	1	1
Hamn	0	0	0
Sveriges Entreprenörers	0	0	0
Totalsumma	352	1 073	1 425

*Datum för uttaget var 25 mars 2015.

Tabellen visar att ärenden där den sökande haft en näringsverksamhet som bisyssla utgör tre fjärdedelar av samtliga beslut rörande bisyssla. Tabellen visar också att det är Unionens arbetslöshetskassa och Akademikernas erkända arbetslöshetskassa som står för merparten av dessa beslut.

2.2 Genomströmningstider för näringsverksamhet som bisyssla

Vid en närmare jämförelse av genomströmningstiden för beslut om näringsverksamhet som bisyssla med genomströmningstiden för samtliga nyprövade ärenden framkommer generellt inga skillnader. Totalt har beslutsärenden angående näringsverksamhet som bisyssla en genomströmningstid som är en vecka längre jämfört med samtliga nyprövade ärenden. När varje arbetslöshetskassa studeras enskilt framkommer att det är tre arbetslöshetskassor som avviker från det totala antalet med en månad eller mer. På två av dessa kan det urskiljas att genomströmningstiden för företagarendena (inte bisyssla) också avviker från det totala antalet. Således går det inte att säga att det är just ärendetypen bisyssla som gör att genomströmningstiden är lång för båda dessa arbetslöshetskassor. Beslut om näringsverksamhet som bisyssla påverkar alltså inte genomströmningstiden nämnvärt.

3 Regelverket för bisyssla

Detta kapitel redogör för det regelverk som är aktuellt för rapporten. Regelverket gäller från och med den 1 september 2013, och utgörs av lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (ALF), förordning (1997:835) om arbetslöshetsförsäkring (ALFFo) och Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens föreskrifter (IAFFS 2014:5) om arbetslöshetsförsäkring. IAF redogör även för rättspraxis på området. En sammanställning av de aktuella lagrummen finns i bilaga 2.

3.1 En godkänd bisyssla påverkar inte arbetslöshetsersättningen

En sökande som har ett extraarbete kan få det godkänt som en bisyssla. En bisyssla är ett arbete som den sökande före arbetslöshetens inträde har utfört vid sidan av sin heltidssysselsättning under minst 12 månader. Bisysslan kan både vara en anställning eller näringsverksamhet⁷ och oavsett om det är en anställning eller näringsverksamhet ska arbetet i bisysslan ha utförts varje månad⁸.

För att en anställning ska kunna godkännas som bisyssla får inkomsten inte överstiga 6 grundbelopp (för närvarande 1920 kronor) per vecka⁹. För näringsverksamhet som bisyssla gäller däremot att om inkomsten av bisysslan överstiger, eller beräknas överstiga, 6 grundbelopp per vecka ska det överskjutande beloppet dras av från ersättningen¹⁰.

En godkänd bisyssla påverkar inte rätten till arbetslöshetsersättning under förutsättning att bisysslan inte utvidgas under arbetslösheten och att den inte hindrar personen från att ta ett lämpligt heltidsarbete¹¹. Den sökande kan således inte arbeta mer i bisysslan än han eller hon gjorde före arbetslösheten. Om en sökande arbetar mer i sin godkända bisyssla än vad som står i beslutet upphör extraarbetet att vara en bisyssla. För en sökande med egen verksamhet som bisyssla upphör ersättningsrätten eftersom han eller hon då betraktas som företagare¹².

3.2 Den sökande har rätt att få beslut om bisyssla

En sökande som uppgett att han eller hon har ett extraarbete har rätt att få ett beslut från arbetslöshetskassan om extraarbetet är godkänt som bisyssla eller inte. Om arbetslöshetskassan har godkänt extraarbetet som bisyssla ska det

⁷ 39 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

⁸ Prop. 2009/10:120 *Trygghetssystemen för företagare* sid 93-94 och uttalande från arbetsmarknadsutskottet 2009/10 AU 13 sid 16.

⁹ 39 § andra stycket lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

¹⁰ 8 kap. 2 § Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens föreskrifter (IAFFS 2014:5).

¹¹ 39 a § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

¹² 34-35 a §§ lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

framgå av beslutet om det gäller en anställning eller näringsverksamhet. Det ska också framgå av beslutet vilken genomsnittlig veckoarbetstid och veckoinkomst som arbetslöshetskassan har fastställt för bisysslan.¹³

3.3 Arbetslöshetskassornas uppgiftsskyldighet

Ramen för arbetslöshetskassornas uppgiftsskyldighet gentemot Arbetsförmedlingen finns i 48 b § ALF¹⁴. En arbetslöshetskassa ska enligt ALFFo lämna uppgifter om beslut om godkänd bisyssla till Arbetsförmedlingen¹⁵. I regeringens proposition 2000/01:129 *Ökat informationsutbyte mellan arbetslöshetsförsäkringen, socialförsäkringen och studiestödet*, framgår det att lagstiftaren menar att när arbetslöshetskassorna ska lämna ut uppgifter ska det föregås av en ursprunglig begäran från uppgiftsmottagaren om att just den uppgiften ska lämnas av uppgiftslämnaren¹⁶. Detta innebär att lagstiftarens avsikt i denna proposition får anses vara att arbetslöshetskassan ska lämna uppgift om godkänd bisyssla till Arbetsförmedlingen när Arbetsförmedlingen begär det.

Avseende uppgiftsskyldigheten mellan arbetslöshetskassorna ska arbetslöshetskassorna om det har betydelse för handläggningen av ett ärende, lämna uppgifter om beslut om godkänd bisyssla samt om den avser anställning eller näringsverksamhet¹⁷. Detta sker idag framförallt genom elektroniska övergångsbevis som skickas automatiskt mellan arbetslöshetskassorna när en person ansöker om medlemskap.

3.4 Rättspraxis gällande bisyssla

Detta avsnitt redogör kort för de vägledande domar som finns på området. Rättspraxis är en betydelsefull rättskälla vid tolkning av regler om bisyssla.

3.4.1 Det saknas hänvisning till ramtiden i lagtexten om bisyssla

I 39 § ALF första stycket finns ingen hänvisning till ramtiden¹⁸ och det finns inte heller uttryckt något krav på en sammanhängande period av 12 månader med bisyssla kombinerat med heltidssysselsättning. Det finns i rättspraxis exempel på godkända bisysslor där extraarbetet har utförts jämsides med heltidsarbete under

¹³ 8 kap. 1 § IAFFS 2014:5.

¹⁴ 48 b § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

¹⁵ 21 § 6 förordning (1997:835) om arbetslöshetsförsäkring.

¹⁶ Prop. 2000/01:129 *Ökat informationsutbyte mellan arbetslöshetsförsäkringen, socialförsäkringen och studiestödet* s 55.

¹⁷ 25 a § 9 förordning (1997:835) om arbetslöshetsförsäkring.

¹⁸ Arbetslöshetskassornas samorganisation har i *Bisyssla, Ett handläggarstöd för arbetslöshetskassorna Version 7 Mars 2012* s 10 uttalat att ytterligare tolv månader bortom ramtiden i normalfallet sannolikt är oproblemiskt.

en tolvmånadersperiod som inte ligger omedelbart före arbetslöshetens inträde och även bisysslor som utförts under perioder som inte varit sammanhängande. Det finns uttalat i rättspraxis att det viktiga har varit att den sökande faktiskt kunnat klara av att utföra extraarbete under minst 12 månader vid sidan av sitt heltidsarbete.¹⁹ I en Kammarrättsdom från 2009 nämns att vid bedömning av huruvida ett extraarbete ska anses utgöra bisyssla används normalt sett ramtiden som utgångspunkt, men rättspraxis har visat att det kan finnas skäl att gå utanför ramtiden. I det målet var det 10 år sedan den sökande hade jobbat heltid i kombination med bisysslan och det ansågs vara för långt tillbaka i tiden för att den egna verksamheten skulle kunna godkännas som bisyssla.²⁰

3.4.2 Frånvaro i heltidssysselsättningen

En viss frånvaro från heltidssysselsättning har ansetts godtagbar för att en sökande ändå ska anses ha uppfyllt kravet på att ha arbetat heltid. I propositionen 1973:56 *Förslag till lag om arbetslöshetsförsäkring m.m.* förordade utredningen att ett arbetsutbud som omfattar 36 timmar eller mer i veckan i regel ska godtas som heltidsutbud. I en senare proposition 2009/10:120 *Trygghets-system för företagare*, ändrades begreppet heltidsarbete till heltidssysselsättning för att klargöra att det kunde röra sig om både anställning och näringsverksamhet som bedrivs på heltid. Tidigare fanns en föreskrift från IAF²¹ som angav att som heltidsarbete räknas arbete med en arbetstid som högst understiger den för yrket normala arbetstiden med fem timmar i veckan. Föreskriften reglerade inte hur stor frånvaro en sökande fick ha från sitt heltidsarbete för att en bisyssla skulle kunna godkännas utan hur mycket arbetstiden för en avtalad heltidsanställning fick avvika från den för yrket normala arbetstiden för heltidsarbete för att ändå kunna godkännas som ett heltidsarbete vid bedömning av bisyssla. Sökande med anställning med varierande arbetstid måste kunna visa att han eller hon ändå varit anställd i en omfattning som motsvarar heltidsarbete. Generellt sett har det vid en 40 timmars arbetsvecka varit godtagbart med fem timmars frånvaro per vecka. En högre frånvaro kan godkännas om den är giltig och kan styrkas.²² Frånvaro som i rättspraxis har ansetts som giltig är bland annat föräldraledighet, sjukfrånvaro och obetald semester²³.

3.4.3 Bisysslan får inte utgöra hinder för att ta heltidsarbete

I rättspraxis har det fastslagits att bisysslan inte bör anses utgöra något hinder för en sökande att ta heltidsarbete om den sökande utan särskilda arrangemang har klarat av att kombinera extraarbetet med en heltidssysselsättning. Särskilda arrangemang kan enligt rättspraxis vara att den sökande behövt ta ledigt under

¹⁹ Se exempelvis Kammarrätten i Sundsvalls dom den 21 november 2011 i mål nr 2209-10.

²⁰ Kammarrätten i Stockholms dom den 4 november 2009 i mål nr 6333-08.

²¹ IAFS 2005:1 9 kap. 1 §.

²² Kammarrätten i Sundsvalls dom den 17 december 2013 i mål nr 2973-12.

²³ Kammarrätten i Stockholms dom den 6 april 2011 i mål nr 3254-10, Kammarrätten i Sundsvalls dom den 17 december 2013 i mål nr 2973-12.

vissa perioder eller arbeta in tid i heltidsarbetet för att kunna fullgöra extraarbetet. Föregående kräver således att heltidsarbetet har flexibla arbetstider vilket kan anses utgöra ett särskilt arrangemang. Den sökande måste kunna kombinera bisysslan med vilket heltidsarbete som helst.²⁴

3.4.4 Extraarbete under en arbetsbefriad period och avgångsvederlag

För att kravet på att bisysslan ska ha utförts jämsides med ett heltidsarbete ska anses uppfyllt är det inte tillräckligt att den sökande har haft en heltidsanställning. Den sökande måste också faktiskt ha utfört arbete motsvarande heltid vid sidan av extraarbetet. Han eller hon kan inte upparbeta en bisyssla under arbetsbefriad tid med lön eller avgångsvederlag, vilket framgår av rättspraxis.²⁵

3.4.5 Om både heltidssysselsättningen och bisysslan är näringsverksamhet

För att ett extraarbete ska kunna godkännas som bisyssla måste bisysslan gå att särskilja från huvudsysslan med avseende på arbetsuppgifter och inkomster.²⁶ Om både heltidssysselsättningen och bisysslan består av näringsverksamhet har det enligt rättspraxis krävts att både arbetsinsats och bruttoinkomst av bisysslan har varit begränsad både i sig själv och i förhållande till huvudsysslan. Det har angivits att åtminstone 170 timmar per år kan anses som begränsad arbetsinsats.²⁷ För bruttoinkomsten har det i rättspraxis inte angivits någon gräns. Arbetslöshetskassan måste, trots att det kan vara svårt att kontrollera en företagares arbetsinsats och hur den fördelar sig mellan respektive verksamhet, ändå kunna få fram information så att de kan konstatera att huvudsysslan har bedrivits som ett heltidsarbete. Bisysslan måste vara begränsad och inte kräva större arbetsinsats än att den kan utföras jämsides med ett heltidsarbete och inte hindra den arbetssökande från att aktivt söka och ta ett nytt heltidsarbete²⁸. Arbetslöshetskassan ska hämta in uppgifter från den sökande om arbetsinsatsen i bisysslan för att kunna göra en sådan bedömning. I förekommande fall ska uppgifterna vara styrkta av en revisor eller någon annan som känner till förhållandena.

²⁴ Kammarrätten i Stockholms dom den 16 april 2004 i mål nr 6868-03, Kammarrätten i Jönköpings dom den 2 november 2007 i mål nr 1572-07.

²⁵ FÖD:s dom den 27 december 1993 i mål nr 2750/92, Kammarrätten i Stockholms dom den 6 april 2011 i mål nr 3254-10 samt Kammarrätten i Stockholms dom den 16 maj 2001 i mål nr 26-2001.

²⁶ Se exempelvis Kammarrätten i Stockholms dom den 30 december 2004 i mål nr 2376-04 och Kammarrätten i Stockholms dom den 9 januari 2015 i mål nr 3021-14.

²⁷ FÖD 1990:27 1-111, mål nr 1756/87, 1519/87 och 1509/87.

²⁸ Jämför 39 a § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

Jord- och skogsbruk

Om bisysslan exempelvis är ett jord- eller skogsbruk bör arbetslöshetskassan också begära in uppgifter om verksamhetens areal m.m. just för att kunna bedöma vilken arbetsinsats som krävs. För att få uppgifter om bruttointäkter bör arbetslöshetskassan också begära in kopior av näringsidkarens inkomstdeklaration.²⁹

²⁹ Jämför regelverk, rättspraxis samt Arbetslöshetskassornas samorganisation, *Bisyssla, Ett handläggarstöd för arbetslöshetskassorna, Version 7 Mars 2012.*

4 Resultat av kartläggningen

För att beskriva hur arbetslöshetskassorna hanterar beslut om näringsverksamhet som bisyssla har IAF dels gått igenom sådana ärenden, dels intervjuat representanter från arbetslöshetskassorna. I detta avsnitt redovisar IAF resultaten från kartläggningen.

Ärendekartläggningen baseras på ett statistiskt urval, där urvalet ska representera den totala populationen (som var 943 ärenden). De siffror som redovisas i detta avsnitt är beräkningar av resultaten och har alltså en statistisk felmarginal. För att tydliggöra att de redovisade siffrorna är uppskattningar använder IAF begreppet *beräknar* i redovisningen. De tillhörande felmarginalerna redovisas i bilaga 1.

Centrala resultat från kartläggningen redovisas per arbetslöshetskassa i bilaga 3. Dessa resultat är inte uppräknade.

4.1 Beslut om bisyssla

I föreskrifter som är utfärdade av IAF finns det reglerat att en sökande som har ett extraarbete har rätt att få beslut rörande bisyssla (se avsnitt 3.2). Föreskrifterna reglerar även vilka uppgifter ett beslut om bisyssla ska innehålla. Kartläggningen visar att:

- arbetslöshetskassorna har skickat skriftliga beslut i princip i alla kartlagda ärenden. I 932 av dessa (99 procent) hade arbetslöshetskassorna dessutom skickat ett separat beslut gällande bisysslan.
- i stort sett alla beslut innehöll uppgift om att det avsåg näringsverksamhet som bisyssla.
- i 906 ärenden (96 procent) innehöll besluten uppgift om den sökandes genomsnittliga arbetstid per vecka. I de ärenden där uppgiften saknades fanns istället uppgift om genomsnittlig arbetstid per månad.
- i 852 ärenden (91 procent) innehöll beslutet uppgift om genomsnittlig inkomst per vecka. I 54 av de 88 ärenden där arbetslöshetskassorna *inte* hade uppgett någon genomsnittlig veckoinkomst hade den sökande inte haft någon inkomst alls.

4.2 Heltidssysselsättningen

I 815 ärenden (87 procent) fanns det underlag som styrkte kravet i 39 § ALF gällande att bisysslan ska ha utförts vid sidan av heltidsarbetet i 12 månader.

Dock hade arbetslöshetskassorna godkänt näringsverksamhet som bisyssla i 125 ärenden (13 procent) trots att det saknades underlag som styrkte detta.

Tabell 2: Antal ärenden där det saknades underlag som visade att den sökande hade arbetat 12 månader i bisysslan jämsides med heltidssysselsättningen, samt orsaken till detta.

Underlaget styrkte inte att bisysslan hade utförts i 12 månader	46
Det fanns bara underlag som styrkte heltidsarbete under 6-11,5 månader	34
Det fanns underlag för 12 månaders arbete i bisysslan respektive huvudsysslan, dock inte jämsides med varandra	31
Det fanns varken styrkt arbete i bisysslan eller i huvudsysslan i 12 månader	10
Bisysslan utgjorde en del av huvudsysslan	3
Totalt	124³⁰

Tabellen visar att den vanligaste orsaken till att villkoren i 39 § ALF inte var styrkta berodde på att det inte fanns underlag som visade att den sökande hade arbetat i bisysslan under 12 månader. Det var också vanligt att det saknades underlag som styrkte 12 månader arbete i heltidssysselsättning, och att det visserligen fanns arbete i båda sysslorna i 12 månader men att de inte hade utförts jämsides med varandra.

4.2.1 Frånvaro från heltidssysselsättningen

Det framgår av rättspraxis på området att frånvaro från heltidssysselsättningen kan anses godtagbar om den är giltig och kan styrkas (se avsnitt 3.4.2). I domar har sjukfrånvaro, föräldradighet och obetald semester ansetts utgöra giltig frånvaro.

Kartläggningen visar att den sökande har haft frånvaro i 574 ärenden (61 procent). IAF har kartlagt frånvaron i den månad som innehåller minst antal arbetade timmar och som arbetslöshetskassan har bedömt som heltid. Majoriteten av dessa ärenden består av sådant som domstolarna anser vara giltig frånvaro. I övriga ärenden har arbetslöshetskassan inte utrett frånvaron, alternativt har frånvaron berott på att den sökande inte varit anställd hela månaden, varit tjänstledig eller arbetsbefriad.

I 36 av samtliga ärenden (4 procent) hade arbetslöshetskassorna godkänt månader med 40-72 timmar arbete i heltidssysselsättningen på grund av frånvaro.

³⁰Att den totala siffran skiljer sig beror på att antalet kartlagda ärenden har räknats upp för att motsvara den totala kvoten ärenden.

IAF har vidare kartlagt antal månader som innehåller frånvaro från heltidssysselsättningen och funnit att:

- i 486 av samtliga ärenden (52 procent) innehåller heltidssysselsättningen 0,5-6 månader frånvaro.
- i 78 av samtliga ärenden (8 procent) innehåller heltidssysselsättningen frånvaro i 7-12 månader.

4.2.2 Arbetsbefriad tid och avgångsvederlag har arbetslöshetskassorna bedömt olika

Enligt rättspraxis kan den sökande inte upparbeta en bisyssla under arbetsbefriad tid och avgångsvederlag (se avsnitt 3.4.4). Kartläggningen visade att arbetslöshetskassorna bedömt arbetsbefriad tid och avgångsvederlag olika. I vissa ärenden har tiden inte räknats med i bedömningen av utfört heltidsarbete medan i andra ärenden är detta medräknat. Det fanns också exempel på att samma arbetslöshetskassa bedömt tiden olika och IAF noterade även ett exempel där arbetslöshetskassan hade bedömt den arbetsbefriade tiden olika i ett och samma ärende. I ärendet fanns totalt tre arbetsbefriade månader, varav arbetslöshetskassan hade räknat med en av dessa månader men hoppat över två.

4.2.3 Arbetsutbud motsvarande heltidsarbete

En förutsättning för att få sitt extraarbete beviljat som bisyssla är att den sökande kan ta ett lämpligt heltidsarbete (se avsnitt 3.4.3). I 932 ärenden (99 procent) hade den sökande haft ett arbetsutbud motsvarande 40 timmar per vecka. I den sista procenten hade de sökande ett arbetsutbud på 32 timmar per vecka. I ett ärende berodde det lägre utbudet på att den sökande hade föräldrapenning och i ett annat berodde det på egen verksamhet, alltså på bisysslan.

4.3 Extraarbetet som har godkänts som bisyssla

Kartläggningen visar att i 56³¹ ärenden (6 procent) fanns inte underlag som styrkte att det fanns 12 månader med arbete i bisysslan. Det lägsta antalet månader som arbetslöshetskassorna hade godkänt var tre månader.

IAF har noterat att det vanligaste sättet att styrka arbete i bisysslan var genom att den sökanden hade fyllt i blanketten "Arbetsintyg för företagare", blanketten för "Jord- och skogsbruk" eller i vissa fall den blankett som arbetslöshetskassan själv utformat för redovisning av extraarbetet. I kartläggningen noterade IAF även ett exempel där arbetslöshetskassan hade godkänt bisysslan enbart utifrån uppgift

³¹ Anledningen till att den här siffran inte stämmer överens med siffran i översta raden i tabell 2 är att i tabellen redovisas 10 av ärendena separat eftersom den sökande i dessa ärenden inte heller hade arbetat 12 månader i heltidssysselsättningen.

som den sökande lämnat om extraarbetet i blanketten "Anmälan om arbetslöshet".

IAF uppmärksammade vidare att det förekom att den sökande först skickade in uppgifter som styrkte arbete i bisysslan i färre än 12 månader. I enlighet med utredningsskyldigheten uppmanade arbetslöshetskassorna den sökande att komplettera ärendet med all arbetad tid, även tid med administrativa uppgifter³². Detta ledde till att den sökande kompletterade med fler redovisade timmar. De tillförda timmarna kompletterade ofta ärendet så att den sökande kunde uppfylla villkoren för godkänd bisyssla. I ett exempel hade den sökande endast utfört 9 timmar arbete under en av 12 månader. Efter komplettering med timmar avseende administrativa uppgifter i bisysslan uppfyllde den sökande dock kravet för att få bisysslan godkänd. Det totala antalet timmar uppgick då till 113 timmar fördelat på 12 månader.

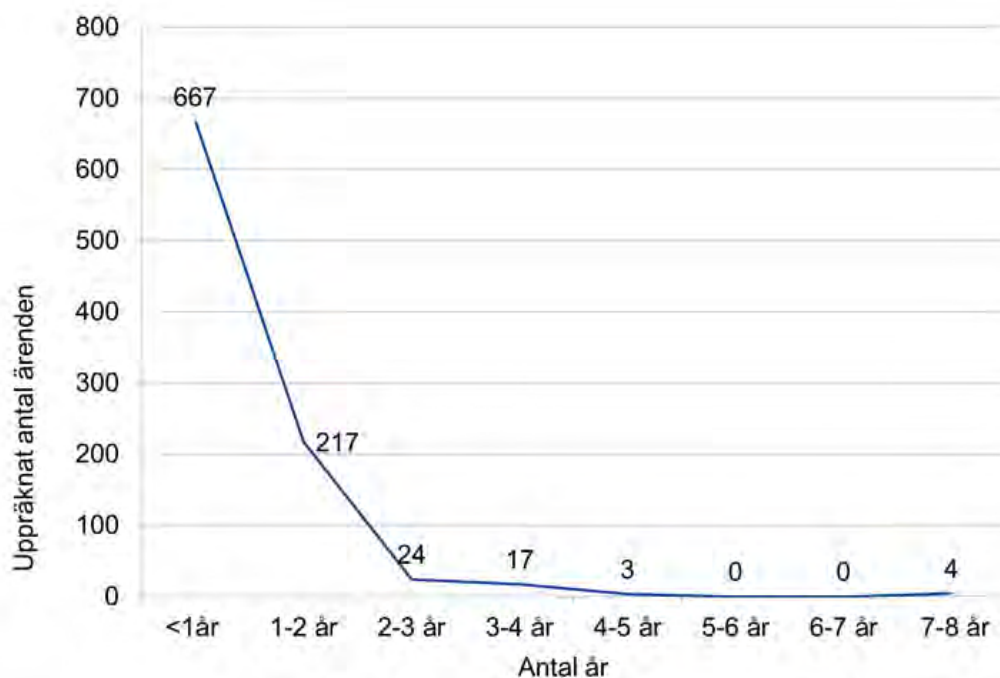
4.4 Hur förhåller sig arbetslöshetskassorna till ramtiden?

I lagtext gällande bisyssla finns ingen hänvisning till ramtiden och det finns inte heller uttryckt något krav på en sammanhängande period om 12 månader med bisyssla kombinerat med heltidssysselsättning. Detta är också något som framgår av rättspraxis (se avsnitt 3.4.1).

I 664 ärenden (71 procent) har arbetslöshetskassorna bedömt att den sökande uppfyllde villkoren för godkänd bisyssla inom ramtiden. Detta innebär alltså att arbetslöshetskassorna fann att den sökande hade arbetat 12 månader i bisysslan jämsides med heltidssysselsättningen under ramtiden. I resterande 276 ärenden (29 procent) gick arbetslöshetskassorna dock bortom ramtiden för att få ihop 12 månader jämsides med varandra.

³² Med administrativa uppgifter avses till exempel bokföring och skattetekniska arbetsuppgifter.

Figur 1: Antal år som arbetslöshetskassan behövt gå tillbaka i tiden för att få ihop 12 månaders arbete i bisysslan jämsides med heltidssysselsättningen, uppräknat antal ärenden per år.

Figuren visar att när arbetslöshetskassan hade gått bortom ramtiden var det vanligast att villkoren uppfylldes inom två år. Den längsta perioden arbetslöshetskassan gått bakåt i tiden var åtta år.

Det framgick av kartläggningen att den vanligaste anledningen till att arbetslöshetskassorna hade gått bortom ramtiden var att den sökande inte hade arbetat i bisysslan samtliga månader inom ramtiden. Det var också vanligt att den sökande haft avgångsvederlag eller varit arbetsbefriad. Det förekom även att den sökande varit tjänstledig i heltidssysselsättningen eller uppburit lönegaranti.

4.5 Inkomst och arbetstid i bisysslan

Enligt regelverket påverkar en godkänd bisyssla inte arbetslöshetsersättningen, men om inkomsten från en bisyssla som är en näringsverksamhet överstiger 1920 kronor per vecka ska det överskjutande beloppet dras av från dagpenningen (se avsnitt 3.1). Att bisysslan inte påverkar arbetslöshetsersättningen gäller enbart under förutsättningen att bisysslan inte utvidgas.

Kartläggningen visar att arbetslöshetskassorna inte i något ärende hade räknat med inkomst och arbetstid från bisysslan i den sökandes normalarbetstid och normalinkomst. I de ärenden som den sökande hade haft en inkomst som översteg 1920 kronor, hade arbetslöshetskassorna i samtliga ärenden registrerat detta i ärendehanteringssystemet ÄGA. Därmed hade det överskjutande beloppet dragits av från dagpenningen. Det var endast i fjorton ärenden som den sökande hade haft inkomster som översteg 1920 kronor.

4.5.4 Hur har arbetslöshetskassorna fastställt genomsnittlig veckoarbetstid och veckoinkomst?

Arbetslöshetskassan ska fastställa en genomsnittlig veckoarbetstid och veckoinkomst för bisysslan (se avsnitt 3.2). Veckoarbetstiden visar hur den sökande arbetat i bisysslan innan arbetslösheten inföll och hjälper till att ge en indikation på om bisysslan har utvidgats. Genom att räknat ut veckoinkomsten kan man fastställa om avdrag ska göras från dagpenningen. Det framgår inte i lagtext hur beräkningen ska ske.

Kartläggningen visar att:

- arbetslöshetskassan hade räknat ut den genomsnittliga veckoarbetstiden för bisysslan i 893 ärendena (95 procent).
- i 849 ärenden (90 procent) hade arbetslöshetskassan räknat fram den genomsnittliga veckoinkomsten.

4.5.5 Användning av delningstalet 51,96

Arbetslöshetskassorna hade i 859 ärenden (91 procent) använt delningstalet 51,96 för att få fram genomsnittlig veckoarbetstid och/eller veckoinkomst. Av ALF framgår att en månad innehåller 4,33 veckor vilket blir en summa på 51,96 veckor på ett år³³. Detta delningstal används bland annat för att räkna fram den sökandes normalarbetstid. I resterande 84 ärenden (9 procent) hade arbetslöshetskassorna exempelvis räknat på följande sätt:

- Tagit årsarbetstiden för bisysslan, delat denna med 12 och därefter delat med 4.
- Tagit årsarbetstiden för bisysslan, delat denna med 12, sedan delat med 22 och därefter multiplicerat med 5.
- Tagit månadstiden och delat på 4.
- Delat på 52.

³³ IAFFS 2014:5. 4 kap.1 §

4.5.6 Underlag som arbetslöshetskassan använt för att fastställa inkomst

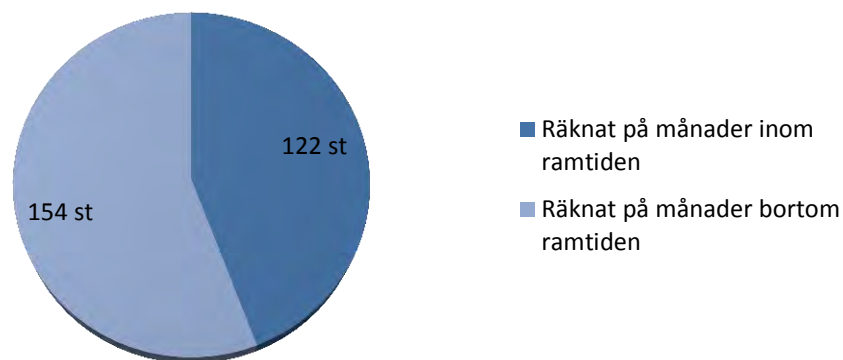
När arbetslöshetskassorna fastställde den genomsnittliga veckoinkomsten var det vanligast att de hade utgått från uppgifter i den senaste inkomstdeklarationen (65 procent). Näst vanligast var att de utgick från den sökandes egna uppgifter om inkomster (34 procent).

IAF noterade att i några fall hade arbetslöshetskassorna fattat beslut utifrån den sökandes egna uppgifter om inkomst *före skatt*. Exempelvis var det i ett ärende där beloppet översteg 1920 kronor, där den sökande själv hade uppgett att han eller hon debiterade 500 kronor per timme för sitt extraarbete. Eftersom arbetet utfördes 6 timmar per vecka registrerade arbetslöshetskassan 3 000 kronor i ÄGA och ett avdrag från dagpenningen gjordes.

4.5.7 Uträkning av den genomsnittliga arbetstiden i förhållande till ramtiden

I de 29 procent av ärendena där arbetslöshetskassan hade gått bortom ramtiden för att få ihop 12 månader med arbete jämsides i bisysslan och heltidssysselsättningen (se avsnitt 4.4), hade arbetslöshetskassorna räknat ut den genomsnittliga veckoarbetstiden olika.

Figur 2: Antal ärenden där arbetslöshetskassorna gått bortom ramtiden för att hitta 12 månaders arbete jämsides i bisysslan och huvudsysslan, fördelat på hur de beräknat fram den genomsnittliga arbetstiden.

Av figur 2 framgår det att arbetslöshetskassorna hade räknat fram den genomsnittliga veckoarbetstiden på ramtiden i 122 ärenden. Detta innebär att de hade räknat med månader inom ramtiden som inte innehöll något arbete i

bisysstan. I 154 ärenden hade arbetslöshetskassan däremot räknat fram den genomsnittliga veckoarbetstiden genom att gå bortom ramtiden. I dessa ärenden hade arbetslöshetskassan således enbart använt månader som innehöll arbete.

Arbetslöshetskassornas Samorganisation (SO) har uttalat att, om det rör sig om en bisyssla i eget företag där den sökande vissa månader inte haft några uppdrag, bör den genomsnittliga veckoarbetstiden i bisysstan räknas utifrån hur mycket den sökande har arbetat i sin bisyssla de senaste 12 månaderna som han eller hon också har arbetat heltid i sin huvudsyssla. SO menar att månader som den sökande har arbetat heltid i huvudsysstan men inte arbetat något i bisysstan ska påverka genomsnittet, medan månader då den sökande arbetat i bisysstan men inte arbetat heltid i huvudsysstan inte ska påverka genomsnittet. SO har också uttalat att om orsaken till att det inte finns arbete vissa månader beror på "överhoppningsbar tid"³⁴ bör arbetslöshetskassan om det är möjligt undvika att ta med de månaderna i beräkningen.³⁵

Kartläggningen visade att i knappt hälften av de ärenden där den sökande hade arbetat heltid i huvudsysstan men inte arbetat i bisysstan, hade arbetslöshetskassan ändå gått bortom ramtiden för att fastställa den genomsnittliga veckoarbetstiden. Arbetslöshetskassorna hade heller inte frågat om anledningen till att det inte hade utförts något arbete i bisysstan. IAF noterade även att det fanns ärenden där den sökande hade haft överhoppningsbar tid men där arbetslöshetskassan hade fastställt den genomsnittliga veckoarbetstiden på ramtiden.

Kartläggningen visade att det kunde variera vilket beräkningssätt arbetslöshetskassan använde (se bilaga 3).

4.6 Utgör bisysstan hinder för att ta heltidsarbete?

Som tidigare har nämnts framgår det av rättspraxis att i bedömningen av en bisyssla är det viktigt att extraarbetet är begränsat och att det går att kombinera med vilket annat heltidsarbete som helst.

IAF beräknar att i 92 av ärendena (10 procent) hade arbetslöshetskassan fått skriftlig uppgift från den sökande om att bisysstan inte utgjorde hinder för heltidsarbete. I 82 av dessa ärenden gällde extraarbetet jord- och/eller skogsbruk och den sökande hade därför fyllt i arbetslöshetskassans blankett om jord- och skogsbruk som innehåller en direkt fråga om detta (se avsnitt 4.8).

³⁴ 15-16 §§ lagen(1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

³⁵ Arbetslöshetskassornas samorganisation *Bisyssla, Ett handläggarstöd för arbetslöshetskassorna*, Version 7 Mars 2012.

4.7 Näringsverksamhet i både huvudsysslan och bisysslan

I rättspraxis framgår det att om både heltidssysselsättningen och bisysslan består av näringsverksamhet har det funnits krav på att både arbetsinsats och bruttointkomst av bisysslan ska vara begränsad både i sig själv och i förhållande till huvudsysslan (se avsnitt 3.4.5). Arbetslöshetskassan ska också ta ställning till om näringsverksamheten i bisysslan utgör närliggande verksamhet till heltidssysselsättningen.

Det var endast i 18 ärenden (2 procent) där den sökande hade haft näringsverksamhet i både huvudsysslan och bisysslan. I samtliga av dessa ärenden hade arbetstiden i bisysslan varit begränsad i förhållande till arbetstiden i huvudsysslan. När det gäller inkomsten i bisysslan hade den i 14 av dessa ärenden varit begränsad i förhållande till inkomsten i huvudsysslan.

I mer än hälften av de 18 kartlagda ärendena saknades det en utredning om verksamheten i bisysslan varit skild från verksamheten i huvudsysslan. Exempelvis hade den sökande uppgett att han eller hon var konsult i båda näringsverksamheterna, men det framgick inte vilken typ av konsult.

4.8 Jord- och skogsbruk som bisyssla

Kartläggningen visade att det var 153 ärenden (16 procent) där bisysslan var ett jord- och/eller skogsbruk. Om bisysslan är ett jord- eller skogsbruk bör arbetslöshetskassan begära in uppgifter om verksamhetens areal m.m. för att kunna bedöma vilken arbetsinsats som krävs. Även kopior av inkomstdeklaration bör begäras in för att enklast få styrkta uppgifter om bruttointäkt (se avsnitt 3.4.5).

En del arbetslöshetskassor använde sig av blanketter för jord- och skogsbruk. De innehöll bland annat uppgifter om verksamhetens areal, information om antal djur samt en försäkran om att den sökande kan ta heltidsarbete under hela året trots innehav av jord- och skogsbruk.

IAF har beräknat att:

- i 90 ärenden var bisysslan styrkt både med deklarationshandlingar från Skatteverket och med blankett om jord- och skogsbruk
- i 43 ärenden fanns det enbart deklarationshandlingar
- i 20 ärenden fanns endast blankett om jord- och skogsbruk.

Även om en arbetslöshetskassa hade tagit fram en blankett för jord- och skogsbruk, var det inte alltid som handläggaren hade tagit in den i alla aktuella ärenden. Det var arbetslöshetskassorna själva som hade utformat egna blanketter om jord- och skogsbruk, men de innehöll ungefär samma frågor. En arbetslöshetskassa berättade att de hade fått information om att det i SO pågår ett arbete med att ta fram en gemensam sådan blankett.

4.9 Arbetslöshetskassornas uppföljning av bisysslan

Denna del av kartläggningen utfördes genom intervjuer med representanter från arbetslöshetskassorna. Uppgifterna i detta avsnitt är inte uppräknade³⁶.

4.9.8 Rutiner kring uppföljning av bisysslan

14 av 15 kartlagda arbetslöshetskassor uppgav att de har som rutin att följa upp näringsverksamhet som bisyssla. Den arbetslöshetskassa som uppgav att de inte gör någon uppföljning motiverade detta med att den sökande själv har ett ansvar att meddela ändrade förhållanden. Detta var också något som de informerade om i brev som skickades till de sökande. Av de arbetslöshetskassor som uppgav att de gör en uppföljning, var det vanligast att de följde upp bisysslan en gång per år och oftast i samband med årsanmälan. En arbetslöshetskassa gjorde däremot en uppföljning redan efter sex månader. Majoriteten av arbetslöshetskassorna uppgav att de följer upp näringsverksamhet som bisyssla genom att begära in både blanketten "Arbetsintyg för företagare" och deklareringshandlingar från Skatteverket. Övriga arbetslöshetskassor uppgav att de endast begärde in arbetsintyg för företagare, men att de eventuellt också begärde in deklARATIONEN.

4.9.9 Utvidgning av arbetstiden i bisysslan

Om arbetstiden för näringsverksamhet som bisyssla hade utökats uppgav samtliga arbetslöshetskassor förutom en, att ersättningen upphör eftersom bisysslan upphör och den sökande anses som företagare. En arbetslöshetskassa uppgav att de startar en utredning. Samtliga arbetslöshetskassor ansåg att det var svårt att bedöma från och med vilken tidpunkt bisysslan skulle ha utvidgats i arbetad tid. Detta medför att de gör individuella bedömningar i varje enskilt ärende. Om det kan fastställas när bisysslan utvidgats beslutar arbetslöshetskassan om återkrav från den specifika tidpunkten, i annat fall anses bisysslan utvidgad från och med kontrolldatumet. Några arbetslöshetskassor nämnde att om det tydligt går att identifiera en arbetstopp där arbetstimmarna är betydligt fler än vad som var vanligt förekommande så anses bisysslan ha utvidgats i och med den arbetstoppen.

4.9.10 Om den sökande inte står till arbetsmarknadens förfogande eller sänker sitt utbud

Om den ersättningssökande avvisat ett arbetsmarknadspolitiskt program med hänvisning till bisysslan uppgav de flesta arbetslöshetskassor att bisysslan

³⁶ De arbetslöshetskassor som intervjuades har inte valts ut statistiskt utan alla arbetslöshetskassor i kartläggningen omfattades.

upphör och att de ger avslag på ersättningsansökan. Dock uppgav de flesta arbetslöshetskassorna att de aldrig varit med om att denna situation har inträffat.

Om den ersättningssökande begränsat sitt arbetsutbud med hänvisning till bisysslan uppgav samtliga arbetslöshetskassor att bisysslan upphör och att de ger avslag på ersättningsansökan.

4.9.11 Information till Arbetsförmedlingen om godkänd bisyssla

På fråga om arbetslöshetskassan informerar Arbetsförmedlingen när de tagit beslut om godkänd bisyssla uppgav samtliga arbetslöshetskassor att de inte gör det per automatik. Dock uppgav en arbetslöshetskassa att de på anmodan informerar Arbetsförmedlingen om detta.

5 Slutsatser

Syftet med IAF:s kartläggning är att ge en bild av hur arbetslöshetskassorna hanterar regelverket om näringsverksamhet som bisyssla. Den första delen av det här kapitlet innehåller slutsatser från resultatet av kartläggningen och svar på kartläggningens frågeställningar. I den andra delen problematiserar och analyserar IAF regelverket om näringsverksamhet som bisyssla. Här förs även en del egna reflektioner kring resultatet.

Sammantaget visar kartläggningen att arbetslöshetskassorna gör i enlighet med regelverket. Men i vissa delar förekommer det att arbetslöshetskassorna inte tillämpar rättspraxis och ibland brister arbetslöshetskassorna i sin utrednings-skyldighet.

5.1 Slutsatser från resultatet av kartläggningen och svar på kartläggningens frågeställningar

Skickar arbetslöshetskassorna ut skriftliga beslut om bisyssla och vilka uppgifter innehåller besluten?

När arbetslöshetskassorna har fattat beslut om näringsverksamhet som bisyssla följer de i de flesta ärendena de regler som finns i IAF:s föreskrifter. Det innebär att de har skickat skriftliga beslut i princip i alla ärenden och för majoriteten av ärendena innehåller besluten uppgift om genomsnittlig veckoarbetstid och veckoinkomst, samt uppgift om att det är en näringsverksamhet.

Finns det 12 månaders arbete jämsides i bisysslan och huvudsysslan och hur hanterar arbetslöshetskassorna frånvaro?

Det saknades underlag som styrkte att den sökande hade arbetat 12 månader jämsides i både bisysslan och huvudsysslan i 13 procent av ärendena. Det var vanligast att det saknades styrkt arbete i bisysslan, det lägsta antalet månader med arbete i bisysslan var tre månader. Därefter var det vanligast att det saknades styrkt arbete i huvudsysselsättningen eller att det fanns 12 månader styrkt arbete i båda sysslorna under samma tidsperiod.

Arbetslöshetskassorna utredde således inte alltid att det fanns 12 månader styrkt arbete jämsides i både heltidssysselsättning och bisyssla. I de aktuella ärendena hade de sökande arbetat under flera års tid i båda sysslorna. Detta skulle kunna tyda på att de sökande utfört dem jämsides i 12 månader vilket i sin tur skulle innebära att de sökande uppfyllde kravet i 39 § ALF, men eftersom arbetslöshetskassorna inte utrett detta går det inte att bekräfta. IAF kan därmed konstatera att arbetslöshetskassorna brister i sin utredningsskyldighet i den här typen av ärenden.

Vid bedömning av frånvaro kan det urskiljas att arbetslöshetskassorna tar beslut i enlighet med rättspraxis på området. I vissa fall godkänner dock arbetslöshetskassorna frånvaro i högre grad än vad rättspraxis har godtagit. I flera ärenden har inte heller arbetslöshetskassan utrett vad frånvaron berott på.

När det gäller arbetsbefriad tid och avgångsvederlag har arbetslöshetskassorna bedömt olika. I vissa ärenden har den arbetsbefriade tiden och avgångsvederlaget inte räknats med i bedömningen av utfört heltidsarbete medan den i andra ärenden har räknats med. Av rättspraxis framgår att den sökande faktiskt måste ha utfört arbete i huvudsysslan.

Hur förhåller sig arbetslöshetskassorna till ramtiden och hur långt bakåt i tiden har de gått för att kunna godkänna ett extraarbete som bisyssla?

I de flesta ärenden har arbetslöshetskassorna kunnat godkänna bisysslan på det arbete som finns inom ramtiden. I övriga ärenden har kassan gått bortom ramtiden för att få ihop 12 månader med arbete i huvudsysslan och bisysslan jämsides. Den vanligaste orsaken till att arbetslöshetskassorna gått bortom ramtiden är att det funnits månader under ramtiden då den sökande inte arbetat någonting alls i bisysslan. När arbetslöshetskassorna gått bortom ramtiden var det vanligast att den sökande uppfyllde villkoren i 39 § ALF inom två år. Det längsta arbetslöshetskassorna har gått bakåt i tiden var åtta år.

Hur har arbetslöshetskassorna räknat fram veckoarbetstid och veckoinkomst?

I de flesta ärenden har arbetslöshetskassorna räknat fram den genomsnittliga veckoarbetstiden och veckoinkomsten för bisysslan. Det vanligaste var att de använde delningstalet 51,96 vid uträkningen, vilket är det tal som används i ALF.

När arbetslöshetskassorna har fastställt den genomsnittliga veckoarbetstiden i ärenden där de gått bortom ramtiden, har de gjort på två olika sätt. Det ena sättet är att de räknat *på* ramtiden och tagit med månader där den sökande inte arbetat i bisysslan. Det andra sättet är att de räknat på månader *bortom* ramtiden och enbart tagit med månader där det funnits arbete i både bisysslan och huvudsysslan.

Resultatet blir olika beroende på hur man räknar. Om arbetslöshetskassan väljer att räkna på ramtiden blir den genomsnittliga veckoarbetstiden lägre än om arbetslöshetskassan räknar på månader bortom ramtiden med faktiskt utfört arbete. Detta kan få konsekvenser för bedömningen av om bisysslan har utvidgats. Den som från början har en högre fastställd veckoarbetstid har större marginaler att fortsätta sitt extraarbete utan att det anses ha skett en utvidgning.

SO har gett riktlinjer för hur arbetslöshetskassorna bör göra i ärenden där de behövt gå bortom ramtiden³⁷. Kartläggningen visar dock att arbetslöshetskassorna inte alltid följer denna rekommendation.

När det gäller jord- och skogsbruk hade arbetslöshetskassorna i en del ärenden inte tagit in uppgifter om areal, antal djur etc. IAF anser att arbetslöshetskassorna bör ta in den informationen för att ha tillräckligt med underlag för att kunna bedöma den sökandes arbetsinsats.

Avseende den genomsnittliga veckoinkomsten är det vanligast att arbetslöshetskassorna utgått från uppgifter från senaste inkomstdeklarationen, vilket IAF anser att de bör göra. Näst vanligast är att de utgått från den sökandes egna uppgifter. IAF har iakttagit att i de flesta ärendena hade den sökande inte haft någon deklarerad inkomst i bisysslan.

Det förekom i några fall att arbetslöshetskassorna hade fattat beslut utifrån den sökandes egna uppgifter om inkomst före skatt. Om den sökande i dessa ärenden istället hade fått den genomsnittliga inkomsten fastställd utifrån inkomstdeklarationen hade summan förmodligen blivit lägre eftersom skatt och andra avgifter då hade dragits av. Det missgynnar således den sökande att arbetslöshetskassan fastställer den genomsnittliga inkomsten på timlön. Kartläggningen visade visserligen att det var få ärenden där arbetslöshetskassan hade behövt göra ett avdrag för överskjutande belopp. Men för den enskilde som drabbas är konsekvensen av betydelse.

När heltidssysselsättningen också är en näringsverksamhet, har arbetslöshetskassan undersökt om bisysslan är begränsad utifrån arbetsinsats och bruttointäkt?

Det är få ärenden där heltidssysselsättningen har utgjorts av näringsverksamhet. I samtliga ärenden har arbetsinsatsen varit begränsad och i majoriteten av ärendena har inkomsten varit begränsad. I några av dessa ärenden har det inte tydligt utretts om verksamheten i huvudsysslan och bisysslan är åtskilda från varandra.

Följer arbetslöshetskassorna upp näringsverksamhet som bisyssla?

Majoriteten av arbetslöshetskassorna uppgav att de följer upp näringsverksamhet som bisyssla en gång per år. Samtliga arbetslöshetskassor uppgav att om arbetstiden i bisysslan har utvidgats startar de en utredning och ersättningen upphör eventuellt. Samtliga arbetslöshetskassor ansåg att det är svårt att bedöma från och med vilken tidpunkt som utökningen i tid har skett. Detta innebär att arbetslöshetskassorna gör en individuell bedömning i varje enskilt ärende. Samtliga arbetslöshetskassor uppgav att de inte informerar Arbetsför-

³⁷ *Bisyssla, Ett handläggarstöd för arbetslöshetskassorna, Version 7 Mars 2012 s 22-23.*

medlingen per automatik när de har tagit ett beslut om godkänd bisyssla. Detta är ett förhållningssätt som IAF anser är i enlighet med tanken bakom bestämmelserna i ALF, det vill säga att det ska ske endast på begäran.

Behöver regelverket bli tydligare?

Beslut om genomsnittlig arbetstid för sökande som uppfyllt villkoren för bisyssla bortom ramtiden samt hur arbetslöshetskassorna bedömer arbetsbefriad tid och avgångsvederlag skulle kunna missgynna den sökande eftersom att arbetslöshetskassorna bedömer dessa olika.

Bedömning av godkänd bisyssla och beräkning av genomsnittlig arbetstid

I ärenden som innehåller överhoppningsbar tid förlängs ramtiden. IAF anser därmed att det är rimligt att räkna ut den genomsnittliga veckoarbetstiden på de månader som faktiskt innehåller arbete i både bisysslan och huvudsysslan i enlighet med SO:s rekommendationer.

Lagen hänvisar visserligen inte till ramtiden vilket inte heller rättspraxis gör. IAF anser dock att rimligheten i att det finns möjlighet att gå tillbaka i tiden många år bör ifrågasättas. Kan den sökande verkligen ha visat att denne kan utföra bisysslan jämsides med heltidsarbete om bisysslan endast har utförts enstaka månader under åren som är inräknade? Exempelvis kan arbetsförmågan ha förändras under en längre period. Kartläggningen visade dessutom att den vanligaste orsaken till att arbetslöshetskassorna gått bortom ramtiden var att den sökande inte hade arbetat något i bisysslan. Eftersom det gäller få ärenden finns det troligen inte något behov av en lagändring, det är snarare är viktigt att reflektera över grundtanken med en godkänd bisyssla.

Om arbetslöshetskassorna inte gör på samma sätt när de räknar fram den genomsnittliga veckoarbetstiden för dessa ärenden sätts principen om likabehandling ur spel. Ett sätt att åtgärda likabehandling är att arbetslöshetskassorna följer SO:s rekommendationer.

Genom att följa SO:s rekommendationer tar man hänsyn till att det kan se olika ut hur en sökande arbetat i sin bisyssla, en del tycks endast ha arbetat ett fåtal månader per år medan andra har arbetat varje månad på året. IAF anser att detta ger en mer sanningsenlig bild av hur en sökande som normalt bara arbetar några månader per år får sin genomsnittliga arbetstid fastställd på det faktiska arbetet, snarare än att arbetslöshetskassan går flera år bakåt i tiden och enbart räknar med de månader som faktiskt innehåller arbete i bisysslan. Att enbart räkna på de månader som innehåller arbete återspeglar inte verkligheten och är gynnsamt för den sökande. Detta eftersom den sökande kan utvidga sin bisyssla i större omfattning på grund av att den uträknade genomsnittliga arbetstiden i bisysslan är högre än vad han eller hon faktiskt arbetar. Det ska dock framhållas att det är enbart i de fall som bisysslan utvidgas som fördelen uppstår.

Arbetsbefriad tid och avgångsvederlag

Avseende arbetsbefriad tid och avgångsvederlag vill IAF understryka att det är av vikt att arbetslöshetskassorna följer det som framgår av praxis, det vill säga att den sökande faktiskt måste ha utfört arbete i heltidssysselsättningen.

5.2 Vidare diskussion och egna reflektioner

I detta avsnitt problematiserar och analyserar IAF regelverket om näringsverksamhet som bisyssla och för en vidare diskussion på området utifrån iakttagelser i kartläggningen.

Faktiskt utfört arbete

I ärenden där arbete i bisysslan bedrivits under färre än 12 månader uppmanade arbetslöshetskassorna den sökande att fylla i all nedlagd arbetad tid i näringsverksamheten. Det är visserligen korrekt att den sökande ska uppge all arbetad tid, men de kompletterande uppgifterna måste vara rimliga. IAF ifrågasätter om det bör anses rimligt att arbeta endast en månad och ha elva månader med administrativt arbete men ändå få det godkänt som bisyssla? Frågan är framförallt aktuell i ärenden där det administrativa arbetet utgör en förhållandevis stor andel av det totala utförda arbetet (se exemplet i avsnitt 4.3).

Att kunna ta vilket lämpligt arbete som helst

I rättspraxis uttrycks vikten av att den sökande kan ta vilket arbete som helst trots sin godkända bisyssla. Bedömningen av om den sökande klarar av detta är särskilt svår i ärenden där den sökande har haft mycket frånvaro i heltidssysselsättningen. Det kan därför förefalla anmärkningsvärt att det inte ställs en direkt fråga om detta mer än i beslut om bisyssla som rör jord- och skogsbruk. Arbetet i ett jord- och skogsbruk kan visserligen vara lite speciellt till sin karaktär eftersom det i vissa fall är förlagt till endast några få månader om året och då i stor omfattning. Men likväl kan den sökandes egen uppfattning vara till hjälp i arbetslöshetskassans bedömning.

Uppgiftsskyldigheten

Uppgiftsskyldigheten innebär att arbetslöshetskassan på begäran ska lämna uppgifter om godkänd bisyssla till Arbetsförmedlingen.

Om Arbetsförmedlingens handläggare hade haft direkt tillgång till besluten hade de kunnat använda uppgifterna för att bedöma om den sökande står till arbetsmarknadens förfogande. Det är rimligt att tro att till exempel en sökande som äger ett jord- eller skogsbruk med djurhållning är benägen att begränsa sitt

sökområde eftersom det kan vara svårt att kombinera detta med ett pendlingsavstånd.

Det kan också vara lika viktigt att Arbetsförmedlingen lämnar uppgifter till arbetslöshetskassan om arbete som den sökande haft under tid med aktivitetsstöd. Ett arbete som den sökande under tid med aktivitetsstöd haft utanför programtid behöver inte påverka aktivitetsstödet, men det innebär inte automatiskt att det blir godkänt som bisyssla enligt ALF. Att arbetslöshetskassan inte får ta del av den informationen kan innebära eventuella återkrav för den sökande, om innehavet av extraarbetet blir känt först i efterhand.³⁸

Avslutande kommentar om fortsatt utredningsarbete

Den genomförda kartläggningen ger en god bild av arbetslöshetskassornas tillämpning av regelverket om näringsverksamhet som bisyssla. För att få en fullständig bild kan det dock vara intressant att titta närmare på arbetslöshetskassornas avslagsbeslut. Då hade IAF till exempel kunnat titta på om det förekommer att sökande får avslag på sin bisyssla på grund av att villkoren inte kunde uppfyllas inom ramtiden. Idag har IAF inte tillgång till avslagsbeslut via ASTAT.

³⁸ Jämför Förvaltningsrätten i Härnösands dom den 1 april 2015 i mål nr 2092-14.

6 Käll- och litteraturförteckning

Lagar, förordningar och föreskrifter

Lag (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

Förordning (1997:835) om arbetslöshetsförsäkring

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens föreskrifter (IAFFS 2014:5) om arbetslöshetsförsäkring

Offentligt tryck

Prop. 2000/01:129 Ökat informationsutbyte mellan arbetslöshetsförsäkringen, socialförsäkringen och studiestödet

Prop. 2009/10:120 Trygghetssystemen för företagare

Uttalande från arbetsmarknadsutskottet 2009/10 AU 13

Arbetslöshetskassornas Samorganisation - Bisyssla, Ett handläggarsöd för arbetslöshetskassorna, Version 7 Mars 2012

Rättsfallsregister

FÖD 1990:27 1-111, mål nr 1756/87, 1519/87 och 1509/87

FÖD:s dom den 27 december 1993 i mål nr 2750/92

Kammarrätten i Sundsvalls dom den 21 november 2011 i mål nr 2209-10

Kammarrätten i Stockholms dom den 4 november 2009 i mål nr 6333-08

Kammarrätten i Sundsvalls dom den 17 december 2013 i mål nr 2973-12

Kammarrätten i Stockholms dom den 6 april 2011 i mål nr 3254-10

Kammarrätten i Stockholms dom den 16 april 2004 i mål nr 6868-03

Kammarrätten i Jönköpings dom den 2 november 2007 i mål nr 1572-07

Kammarrätten i Sundsvalls dom den 17 december 2013 i mål nr 2973-12

Kammarrätten i Stockholms dom den 16 maj 2001 i mål nr 26-2001

Kammarrätten i Stockholms dom den 30 december 2004 i mål nr 2376-04

Kammarrätten i Stockholms dom den 9 januari 2015 i mål nr 3021-14

Bilaga 1: Urval

Storleken på urvalet

För att räkna ut hur stort urval som behövdes användes följande formel:

$$n \geq \frac{1}{\frac{m^2}{4 \times p_0 \times q_0} + \frac{1}{N}}$$

Där

p_0 = andel i % med viss egenskap,

$q_0 = 1 - p_0$ = andel i % utan viss egenskap

m = önskad absolut felmarginal i %

N = antal objekt i population

p_0 antogs vara 50 procent och den önskade absoluta felmarginalen var 5 procent.
 $N=943$ ärenden.

IAF använde en signifikansnivå på 5 procent vilket innebär 5 procents risk att de statistiska slutsatserna inte stämmer.

Enligt ovanstående formel och uppgifter blev urvalsstorleken 280 ärenden.

Dragning av urval

Urvalet gjordes därefter med proportionell allokering.

Om h = löpnummer för respektive arbetslöshetskassa, av totalt $H = 15$

blev urvalsantalet för varje arbetslöshetskassa:

$$n_h = \frac{N_h}{N} n$$

Det slutliga urvalet

Tabell 1: Beslut om näringsverksamhet som bisyssla* 2014, antal i hela populationen (N) och antal i urvalet (n), fördelat på de arbetslöshetskassor (h) som hade 10 ärenden eller fler.

Arbetslöshetskassa	N _h	n _h
Unionens	301	90
Akademikernas	285	85
IF Metalls	62	18
Ledarnas	40	12
GS	35	10
Kommunalarbetarnas	32	10
Transportarbetarnas	28	8
SEKO	27	8
Lärarnas	26	8
Alfa	23	7
Småföretagarnas	21	6
Handelsanställdas	20	6
Vision	17	5
Byggnadsarbetarnas	15	4
Finans- och Försäkringsbranschens	11	3
Totalt	943	280

* Vid tiden för uttaget, 29 januari 2015.

Beräkning av resultat och felmarginal

Resultatet beräknades för var och en av arbetslöshetskassorna till en total väntevärdesriktig skattning av andelarna.

Dessa har beräknats enligt följande formel: $\hat{p} = \sum_{h=1}^H \frac{N_h}{N} \hat{p}_h$

och statistiska felmarginalen för \hat{p} :

$$1,96 \times \sqrt{\sum_{h=1}^H \left(1 - \frac{n_h}{N_h}\right) \left(\frac{N_h}{N}\right)^2 \frac{\hat{p}_h(1-\hat{p}_h)}{n_h-1}}$$

N_h = antal ärenden i populationen som tillsammans summerar till N = totalt antal ärenden i populationen för alla arbetslöshetskassor

n_h = antal ärenden i urvalet för respektive arbetslöshetskassa (exklusive bortfall) som tillsammans summerar till n = totalt antal ärenden i urvalet för samtliga arbetslöshetskassor (exklusive bortfall)

\hat{p}_h = andelsskattning för respektive arbetslöshetskassa

Redovisning av uppräknade siffror samt konfidensintervall

Nedan redovisas de viktade andelar som redovisas i rapporten samt de 95-procentiga konfidensintervall som omger dessa. Även det uppräknade antalet redovisas här. Endast andelar som baseras på den totala populationen på 943 ärenden redovisas här och i rapporten. I de fall det handlar om delmängder redovisas endast uppräknat antal.

Tabell 2: Beräknade andelar, konfidensintervall samt uppräknat antal som behandlas i avsnitt 4.1 Beslut om bisyssla

Beslut om bisyssla	Beräknad andel	Konfidensintervall	Uppräknat antal
Arbetslöshetskassan har skickat skriftliga beslut	100 %	96-104 %	940
Arbetslöshetskassan har skickat separat beslut	99 %	95-103 %	932
Beslutet innehåller uppgift om att det är näringsverksamhet	100 %	96-103 %	936
Beslutet innehåller uppgift om genomsnittlig arbetstid per vecka	96 %	93-100%	906
Beslutet innehöll inte uppgift om genomsnittlig inkomst	9 %	8-11 %	88
Beslutet innehöll uppgift om genomsnittlig inkomst	91 %	87-94 %	852

Tabell 3: Beräknade andelar, konfidensintervall samt uppräknat antal som behandlas i avsnitt 4.2 Heltidssysselsättningen.

Heltidssysselsättningen	Beräknad andel	Konfidensintervall	Uppräknat antal
Det fanns underlag som styrkte kravet i 39 § ALF om att bisysslan utförts vid sidan av heltidsarbete i 12 månader	87 %	83-91 %	815
Det fanns inget underlag som styrkte kravet i 39 § ALF om att bisysslan utförts vid sidan av heltidsarbete i 12 månader	13 %	12-15 %	125
Underlaget styrkte inte att bisysslan hade utförts i 12 månader.			46
Det fanns bara underlag som styrkte heltidsarbete under 6-11,5 månader			34
Det fanns underlag för 12 månaders arbete i bisysslan respektive huvudsysslan, dock inte jämsides			31
Det fanns styrkt arbete varken i bisysslan eller huvudsysslan i 12 månader			10
Bisysslan utgjorde en del av huvudsysslan			3
Ärenden där kassan godtagit frånvaro	61 %	58-64%	574
"Giltig frånvaro"			409
"Ogiltig frånvaro"			166
Ärenden där arbetslöshetskassan godkänt månader med 40-72 timmar arbete i heltidssysselsättningen	4 %	3-5%	36
Ärenden med 0,5-6 månaders frånvaro	52 %	49-55 %	486
Ärenden med 7-12 månaders frånvaro	8 %	7-9 %	78
Sökande med utbud motsvarande 40 timmar per vecka	99 %	95-103 %	932
Sökande med utbud färre än 40 timmar per vecka	1 %	0,6-1 %	8

Tabell 5: Beräknade andelar, konfidensintervall samt uppräknat antal som behandlas i avsnitt 4.4 Hur förhåller sig arbetslöshetskassorna till ramtiden?

Hur förhåller sig arbetslöshetskassorna till ramtiden?	Beräknad andel	Konfidensintervall	Uppräknat antal
Arbetslöshetskassan har bedömt att den sökande uppfyllde villkoren för godkänd bisyssla inom ramtiden	71 %	67-74 %	664
Arbetslöshetskassan har gått bortom ramtiden för att få ihop 12 månader jämsides med varandra	29 %	27-32 %	276
Antal år som arbetslöshetskassan gått bortom ramtiden -1år			667
Antal år som arbetslöshetskassan gått bortom ramtiden 1-2 år			217
Antal år som arbetslöshetskassan gått bortom ramtiden 2-3 år			24
Antal år som arbetslöshetskassan gått bortom ramtiden 3-4 år			17
Antal år som arbetslöshetskassan gått bortom ramtiden 4-5 år			3
Antal år som arbetslöshetskassan gått bortom ramtiden 5-6 år			0
Antal år som arbetslöshetskassan gått bortom ramtiden 6-7 år			0
Antal år som arbetslöshetskassan gått bortom ramtiden 7-8 år			4

Tabell 6: Beräknade andelar, konfidensintervall samt uppräknat antal som behandlas i avsnitt 4.5 Inkomst och arbetstid i bisysslan.

Inkomst och arbetstid i bisysslan	Beräknad andel	Konfidensintervall	Uppräknat antal
Ärenden där arbetslöshetskassan har räknat med inkomst och arbetstid från bisysslan i NA och NI	0 %	-	0
Ärenden där arbetslöshetskassan har räknat ut den genomsnittliga veckoarbetstiden för bisysslan	95 %	91-99 %	893
Ärenden där arbetslöshetskassan har räknat ut den genomsnittliga veckoinkomsten för bisysslan	90 %	86-94 %	849
Ärenden där arbetslöshetskassan har använt delningstalet 51,96	91 %	87-95 %	859
Ärenden där arbetslöshetskassan inte har använt delningstalet 51,96	9 %	7-10 %	84
Ärenden där arbetslöshetskassan har dragit av hela det överskjutande beloppet			14
Ärenden där arbetslöshetskassan har fastställt den genomsnittliga veckoinkomsten från uppgifter från den senaste deklARATIONEN	65 %	62-68 %	598
Ärenden där arbetslöshetskassan har fastställt den genomsnittliga veckoinkomsten från uppgifter från den sökandes egna uppgifter	34 %	31-36 %	308
Bland de som gått bortom ramtiden - har räknat genomsnittlig arbetstid på ramtiden			122
Bland de som gått bortom ramtiden - har räknat genomsnittlig arbetstid bortom ramtiden			154

Tabell 7: Beräknade andelar, konfidensintervall samt uppräknat antal som behandlas i avsnitt 4.6 Utgör bisysslan hinder för att ta heltidsarbete?

Utgör bisysslan hinder för att ta heltidsarbete?	Beräknad andel	Konfidensintervall	Uppräknat antal
Arbetslöshetskassan hade fått skriftlig uppgift om att bisysslan inte utgjorde hinder för heltidsarbete	10 %	8-11 %	92
Ärendet gällde jord- och skogsbruk och därför har den sökande fyllt i blanketten om jord- och skogsbruk			82

Tabell 8: Beräknade andelar, konfidensintervall samt uppräknat antal som behandlas i avsnitt 4.7 Näringsverksamhet i både huvudsysslan och bisysslan.

Näringsverksamhet i både huvudsysslan och bisysslan	Beräknad andel	Konfidensintervall	Uppräknat antal
Sökande har haft både huvudsyssla och bisyssla som varit näringsverksamhet	2 %	1-2 %	18
Arbetstiden i bisysslan hade varit begränsad i förhållande till arbetstiden i huvudsysslan			18
Intäkten från bisysslan har varit begränsad från bisysslan	1 %	1-2 %	14

Tabell 9: Beräknade andelar, konfidensintervall samt uppräknat antal som behandlas avsnitt 4.8 Jord- och skogsbruk som bisyssla.

Jord- och skogsbruk som bisyssla	Beräknad andel	Konfidensintervall	Uppräknat antal
Ärenden som utgjordes av jord- och skogsbruk	16 %	15-18 %	153
Ärenden som var styrkt både med deklarationshandlingar och med blanketten jord- och skogsbruk			90
Bara deklarationshandlingar			43
Bara blanketten			20

Bilaga 2: Aktuella lagrum

Lag (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

39 § Med bisyssla avses i denna lag sådant arbete i anställning eller näringsverksamhet som den sökande före arbetslöshetens inträde under minst tolv månader utfört vid sidan av sin heltidssysselsättning.

För att en anställning ska anses som bisyssla enligt första stycket, får inkomsten från anställningen under ramtiden i genomsnitt inte överstiga ett belopp som motsvarar 6 grundbelopp per vecka. *Lag (2010:445).*

39 a § Vid beräkning av dagpenningbelopp enligt 38 a § ska hänsyn inte tas till sådan bisyssla som avses i 39 §. Detta gäller dock under förutsättning att bisysslan inte

1. utvidgas under arbetslösheten, och
2. hindrar personen från att ta ett lämpligt heltidsarbete.

Om inkomsten från bisysslan efter arbetslöshetens inträde överstiger ett belopp som motsvarar 6 grundbelopp per vecka, ska hela det överskjutande beloppet dras av från dagpenningen. *Lag (2010:445).*

48 b § En arbetslöshetskassa skall till Arbetsförmedlingen lämna de uppgifter om ersättning enligt denna lag som har betydelse i ett ärende om arbetsförmedling. *Lag (2007:393).*

Förordning (1997:835) om arbetslöshetsförsäkring

21 § En sökandes arbetslöshetskassa ska till Arbetsförmedlingen lämna följande uppgifter om den sökande:

1. namn, personnummer och i förekommande fall samordningsnummer,
2. antalet förbrukade ersättningsdagar och antalet förbrukade ersättningsdagar för veckor då han eller hon har utfört eller deklarerat deltidsarbete,
3. om han eller hon uppfyller ett arbetsvillkor eller inte, och i så fall från och med vilket datum,
4. om han eller hon har varnats eller stängts av från rätt

- till ersättning enligt 43, 43 a eller 43 b § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring,
5. beslut som kassan fattat med anledning av en underrättelse från Arbetsförmedlingen enligt 16 § förordningen (2000:628) om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten,
 6. beslut om godkänd bisyssla enligt 39 § lagen om arbetslöshetsförsäkring,
 7. beslut om att ersättning får lämnas samtidigt med studier enligt 14, 15 eller 16 § denna förordning, och
 8. om han eller hon får eller begär arbetslöshetsersättning. Förordning (2015:8).

25 a § Under förutsättning att det har betydelse för handläggningen av ett ärende om arbetslöshetsersättning ska en arbetslöshetskassa till en annan arbetslöshetskassa lämna följande uppgifter om en enskild:

1. namn, personnummer och i förekommande fall samordningsnummer,
2. vilken dag han eller hon senast inträtt i arbetslöshetskassan och från vilket datum han eller hon har ett obrutet medlemskap i arbetslöshetskassan,
3. vilken dag han eller hon utträtt ur arbetslöshetskassan och orsaken till utträdet,
4. vilken period senast fastställt arbetsvillkor avser,
5. beviljad ersättning i form av grundersättning respektive inkomstrelaterad ersättning samt senast fastställd dagsförtjänst, dagpenning och normalarbetstid,
6. påbörjat karensvillkor, antalet fullgjorda karensdagar och uppgift om den första och den senaste karensveckan,
7. antalet förbrukade dagar i senast påbörjade ersättningsperiod och senast ersatt vecka,
8. antalet förbrukade ersättningsdagar enligt begränsningsregeln i 7 §,
9. beslut om godkänd bisyssla enligt 39 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring samt uppgift om bisysslan avser anställning eller näringsverksamhet,
10. beslut om rätt till ersättning på grund av företagares arbetslöshet enligt denna förordning eller enligt 35 eller 35 a § lagen om arbetslöshetsförsäkring,
11. beslut om att ersättning får lämnas samtidigt med studier enligt 14, 15 eller 16 § denna förordning och uppgift om antalet dagar eller veckor som förbrukats samtidigt med studier i senast påbörjade ersättningsperiod,
12. beslut om varning och avstängning från rätt till ersättning enligt 43–43 b §§ lagen om arbetslöshetsförsäkring och beslut om fränkännande av rätt till ersättning enligt 46 § samma lag,
13. senast fattat beslut med anledning av pension eller

pensionsbelopp per månad, och

14. beslut om deltagande i arbetsmarknadspolitiskt program och tidpunkt då deltagandet påbörjades. Förordning (2015:8).

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens föreskrifter (IAFFS 2014:5) om arbetslöshetsförsäkring

Åttonde kapitlet

1 § En sökande som i sin anmälan om arbetslöshet anger att han eller hon har ett extraarbete har rätt att få ett beslut av arbetslöshetskassan om detta arbete är godkänt som bisyssla eller inte. Om arbetslöshetskassan har godkänt extraarbetet som bisyssla, ska det framgå av arbetslöshetskassans beslut om det är en bisyssla i form av anställning eller näringsverksamhet. Arbetslöshetskassan ska i beslutet vidare ange tid och inkomst - i genomsnitt - per vecka som arbetslöshetskassan har beräknat för bisysslan.

2 § Om den sökandes inkomst av bisysslan överstiger sex grundbelopp per vecka, eller om den sökande beräknar att inkomsten kommer att överstiga detta belopp, ska arbetslöshetskassan för varje vecka göra avdrag med det belopp som överstiger sex grundbelopp. Det framräknade beloppet reducerar ersättningen per dag i proportion till det antal dagar som ersätts enligt omräkningstabellen.

Bilaga 3: Sammanställning av rådata per arbetslöshetskassa

Sammanställningen avser de faktiska ärenden som IAF har kartlagt hos arbetslöshetskassorna, så kallad rådata. Det är utifrån dessa uppgifter som IAF har räknat upp antal och viktat andelar för att sedan kunnat dra generella slutsatser. Uppgifterna presenteras specifikt för att varje arbetslöshetskassa ska få en uppfattning om hur det ser ut i den egna verksamheten.

Om det inte funnits något ärende i kartläggningen där frågan varit aktuell uppges "Ej akt."

Årsanmälan benämns "åa"

Sökandes egen uppgift benämns "sök. uppg."

Arbetslöshetskassa	Totalt antal ärenden	Beslut har skickats till medlem	Separat beslut om bisyssla	Beslutet innehöll uppgift om att bisysslan är en näringsverksamhet	Beslutet innehöll uppgift om genomsnittlig arbetstid per vecka	Beslutet innehöll uppgift om genomsnittlig inkomst per vecka	Den sökande hade utbud 40	Det fanns styrkt att huvudsysslan och bisysslan utförts jämsides i 12 månader	Lägsta antal timmar som arbetslöshetskassan godkänt i huvudsysslan	Minsta antal månader som det finns styrkt att den sökande arbetat i bisysslan	Arbetslöshetskassan har gått bortom ramtiden för att få ihop 12 månader med arbete i bisysslan jämsides med huvudsysslan
Akademikerernas	85 st	85 st	85 st	85 st	75 st	79 st	85 st	70 st	41 h	5 mån	13 st
Alfa	6 st	6 st	4 st	6 st	6 st	6 st	5 st	4 st	55 h	3 mån	1 st
Byggnadsarbetarnas	4 st	4 st	4 st	4 st	4 st	4 st	4 st	4 st	120 h	12 mån	0 st
Finans - och Försäkringsbranschens	3 st	3 st	3 st	3 st	3 st	3 st	3 st	3 st	139 h	12 mån	2 st
GS	9 st	9 st	9 st	8 st	9 st	1 st	9 st	8 st	40 h	12 mån	5 st
Handelsanställdas	6 st	6 st	6 st	6 st	6 st	6 st	6 st	6 st	120 h	12 mån	2 st
IF/Metalls	16 st	16 st	16 st	16 st	16 st	16 st	16 st	13 st	40 h	3 mån	3 st
Kommunalarbetarnas	10 st	10 st	10 st	10 st	10 st	8 st	10 st	8 st	80 h	10 mån	4 st
Ledarernas	12 st	12 st	12 st	12 st	12 st	12 st	12 st	12 st	100 h	12 mån	4 st
Lärarnas	7 st	7 st	7 st	7 st	7 st	7 st	6 st	7 st	112 h	12 mån	5 st
SEKO:s	8 st	8 st	8 st	8 st	8 st	8 st	8 st	7 st	130 h	12 mån	3 st
Småföretagarnas	5 st	5 st	5 st	5 st	5 st	4 st	5 st	4 st	114 h	12 mån*	0 st
Transportarbetarnas	8 st	8 st	8 st	8 st	8 st	6 st	8 st	8 st	111 h	12 mån	4 st
Unionsens	88 st	88 st	88 st	88 st	88 st	82 st	88 st	76 st	70 h	6 mån	32 st
Vision	3 st	3 st	3 st	3 st	3 st	3 st	3 st	3 st	115 h	12 mån	1 st

* I ett ärende gick det inte att utläsa hur många månader den sökande arbetat i bisysslan eftersom det endast fanns uppgift om årsarbetstid.

Arbetslöshetskassa	Längsta period som arbetslöshetskassan gått bortom ramtiden för att hitta 12 månader jämsides		Ramtiden		Bortom ramtiden		Arbetslöshetskassan har räknat med inkomst och arbetstid från bisysslan i NAV/NI		Arbetslöshetskassan har använt delningstalet 51,96		Deklaration		Sök. uppg.		Annat		Ärenden där både huvudsysslan och bisysslan varit näringsverksamhet		Inkomsten i bisysslan är begränsad i förhållande till näringsverksamheten i huvudsysslan		Arbetsinsatsen i bisysslan är begränsad i förhållande till näringsverksamheten i huvudsysslan		Arbetslöshetskassan har utrett om näringsverksamheterna utgör närliggande verksamhet		Arbetslöshetskassan använder särskild blankett för jord-/skogsbruk*		Arbetslöshetskassan följer upp näringsverksamhet som bisyssla		1 ggn/år (åa)		Efter 6 mån		Annat										
	När arbetslöshetskassan gått bortom ramtiden har genomsnittlig veckoarbetstid beräknats på																																										
Arbetslöshetskassa	36 mån	5 st	8 st	0 st	66 st	-	X	-	-	3 st	-	-	-	3 st	3 st	-	-	-	-	-	-	1 st	-	-	Ja	Nej	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-						
Alfa	14 mån	1 st	-	0 st	3 st	X	-	-	0 st	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Ejakt	Ja	Ja	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-						
Byggnadsarbetarnas	-	-	-	0 st	4 st	X	-	-	0 st	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Nej	Ja	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
Finans- och Försäkringsbranschens	21 mån	1 st	1 st	0 st	3 st	X	-	-	0 st	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Ja	Ja	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-					
GS	40 mån	2 st	3 st	0 st	9 st	X	-	-	0 st	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Ja	Ja	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-				
Handelsanställdas	25 mån	-	2 st	0 st	6 st	X	-	-	0 st	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Nej	Ja	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
IF Metalls	18 mån	1 st	2 st	0 st	16 st	X	-	-	0 st	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Nej	Ja	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Kommunalarbetarnas	37 mån	1 st	3 st	0 st	10 st	X	-	-	0 st	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Ja	Ja	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Ledarnas	32 mån	3 st	1 st	0 st	12 st	X	-	-	0 st	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Ja	Ja	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Lärarnas	86 mån	2 st	3 st	0 st	7 st	X	-	-	0 st	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Ejakt	Ja	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
SEKO's	18 mån	-	3 st	0 st	7 st	X	-	-	0 st	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Ja	Ja	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Småföretagarnas	-	-	-	0 st	5 st	X	-	-	2 st	1 st	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Ja	Ja	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Transportarbetarnas	21 mån	1 st	3 st	0 st	8 st	X	-	-	0 st	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Nej	Ja	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Unionens	58 mån	18 st	14 st	0 st	87 st	X	-	-	0 st	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Ja	Ja	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Vision	14 mån	-	1 st	0 st	3 st	X	-	-	0 st	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Ejakt	Ja	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

*Att arbetslöshetskassan använder blankett om jord-/skogsbruk betyder inte att de tagit in denna i samtliga ärenden i kartläggningen.